

บทปริทัศน์ว่าด้วยความก้าวหน้าของงานวิจัยปัจจุบันในจริยศาสตร์ภูมิอากาศ

The Progress of Current Research in Climate Ethics: A Review

เทพทวี โชควสิน

Theptawee Chokvasin

สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Abstract

This review article is showing a brief overview of the direction of current research in climate ethics. From the study, it is found that this branch of ethics has high novelty and remarkably accelerated growth. Ethicists tend to direct toward the topics on climate justice and moral responsibility in the individual and collective level. However, I offer an argument pointing that it is indispensable to add a new interpretation of the concept of sustainability.

Keywords: *Climate Ethics (จริยศาสตร์ภูมิอากาศ); Moral Responsibility (ความรับผิดชอบทางศีลธรรม); Climate Justice (ความยุติธรรมด้านภูมิอากาศ); Sustainability (ความยั่งยืน)*

บทคัดย่อ

บทปริทัศน์นี้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของทิศทางงานวิจัยในปัจจุบันเกี่ยวกับจริยศาสตร์ภูมิอากาศจากการศึกษาพบว่าจริยศาสตร์สาขานี้มีความใหม่สูง และเติบโตอย่างรวดเร็วจนน่าจับตามอง ทิศทางของการวิจัยในสาขานี้จะเน้นไปที่ประเด็นของความยุติธรรมด้านภูมิอากาศและความรับผิดชอบทางศีลธรรมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่มรวม ผู้วิจัยเสนอการอ้างเหตุผลเพื่อชี้ว่าการเพิ่มความใหม่ต่อมนทศน์ว่าด้วยความยั่งยืนนั้นก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม

บทนำ

ประเด็นส่วนหนึ่งในจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Ethics) ที่กำลังได้รับความนิยมที่จะกล่าวถึงและมีผลิตผลเป็นงานวิจัยออกมามากมายในระยะยี่สิบกว่าปีที่ผ่านมาคือประเด็นว่าด้วยการผูกโยงมิติในการพิจารณาทางจริยศาสตร์เข้ากับเรื่องเร่งด่วนทางสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันคือเรื่องของ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งได้ชื่อเรียกในทางวิชาการว่า “จริยศาสตร์ภูมิอากาศ” (Climate Ethics) จากการศึกษาในระยะหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่าจริยศาสตร์สาขานี้ กำลังบ่มเพาะการ

¹ ผู้เขียนที่ให้การติดต่อ โทร. +66-0-4422-4346 โทรสาร +66-0-4422-4212
E-mail address: thankgod@sut.ac.th

กล่าวถึงประเด็นเฉพาะทางบางประการจากที่กล่าวถึงอยู่เดิมในจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม ดังเช่น ประเด็นว่าด้วยความยุติธรรม (justice) ความรับผิดชอบทางศีลธรรม (moral responsibility) ฯลฯ ทว่ามีแนวทางบางอย่างที่โดดเด่นจนเริ่มจะแยกโคดออกจากจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมในเชิงประเด็นของการวิจัยได้ แม้ในเชิงวิชาการแบบปรัชญาจะยังคงรวมอยู่กับจริยศาสตร์สาขาหลักของมันก็ตาม

อย่างไรก็ดีในที่แรกที่ได้อิน คนนอกวงการปรัชญาหรือคนที่ไม่คุ้นเคยกับการอภิปรายและการทำปรัชญา ก็มักจะเข้าใจไปว่าชื่อของวิชาการด้านจริยศาสตร์ภูมิอากาศ หรือแม้กระทั่งจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมก็ตามทีนั้น ไม่ได้น่าจะเป็นแขนงวิชาการที่ใหม่อะไร เพราะมันเป็นเรื่องที่พูด ๆ กันอยู่ในเวทีการประชุมทั้งหลายว่าด้วยสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การสร้างข้อตกลงด้านความร่วมมือในการลดแก๊สเรือนกระจก หรือเรื่องทีพูดถึงการออกกฎหมายสิ่งแวดล้อม มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทว่านี่เป็นความเข้าใจผิดประการหนึ่ง เพราะประเด็นของการอภิปรายในจริยศาสตร์มีความลึกกว่าประเด็นที่พูดกันในวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม หรือในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ถ้าจะอธิบายความแตกต่างคร่าว ๆ ก็เช่นถ้าในวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมพูดถึงประเด็นผลกระทบของแก๊สเรือนกระจกต่อสัตว์ป่าหรือพันธุ์พืช และนักธรรมศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมอาจจะมีการถามไปยังหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศหรือระดับโลกว่าจากที่มีการค้นพบผลกระทบเช่นนั้นแล้ว หน่วยงานเหล่านั้นจะหาทางสร้างกลไกหรือแนวทางแก้ไข ‘อะไร’ และจะทำ ‘อย่างไร’ แต่นักจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมจะมีคำถามในเชิงปทัสสถาน (normative) เกี่ยวกับคุณค่าที่เป็นพื้นฐานลึกลงไปกว่านั้นเช่นที่ว่า ‘ทำไม’ มนุษย์จึงมีหน้าที่ทางศีลธรรมที่จะต้องกระทำต่อสิ่งแวดล้อม (เช่นใน Rolston, 1988) สัตว์ทั้งหลายที่นิเวศวิทยาบอกว่ากำลังจะสูญพันธุ์จนต้องเร่งอนุรักษ์นั้น มนุษย์ ‘ควรจะ’ อนุรักษ์มันเพียงเพื่อประโยชน์ที่มันจะมีต่อสภาพแวดล้อมของมนุษย์ หรือควรที่จะอนุรักษ์มันเพราะมันก็มีสิทธิในตัวมันเองที่จะมีชีวิตอยู่(เช่นในWaldau, 2011)

ในบทปริทัศน์นี้ ผู้วิจัยต้องการเพียงจะชี้ให้เห็นภาพกว้าง ๆ ของบรรยากาศงานวิจัยในจริยศาสตร์สาขาใหม่ที่กำลังได้รับการพูดถึงมากในปัจจุบันนี้ว่ากำลังมีความก้าวหน้าไปอย่างไร ต่อจากนั้นจะชี้ให้เห็นว่าหากมีการตีความใหม่ต่อโมทัศน์ว่าด้วยความยั่งยืนแล้ว จะทำให้จริยศาสตร์ภูมิอากาศได้มีพื้นที่สำหรับหัวข้อวิจัยที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นได้ในอนาคต

ความยุติธรรมด้านภูมิอากาศ

ตัวอย่างของกรณีประเทศตูวาลูที่จอห์น บรูม (John Broome) กล่าวถึง น่าจะถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของการทำความเข้าใจกับมโนทัศน์ว่าด้วยความยุติธรรมด้านภูมิอากาศ ซึ่งก็คือบรูมมองว่ากรณีของประเทศตูวาลูซึ่งเป็นเกาะกลางมหาสมุทรแปซิฟิก มีประชากรเพียงประมาณ 11,000 คน และมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ใช้พลังงานน้อย แทบไม่ได้สร้างผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกนี้อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด แต่โดนเลยในอนาคตคนเหล่านี้ก็กลับจะต้องกลายเป็นผู้ไร้บ้านเพราะน้ำทะเลกำลังกลืนกินเกาะที่เป็นบ้านของพวกเขาไป ทั้ง ๆ ที่ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศต่อเหตุการณ์เช่นนี้มาจากบรรดาประเทศที่ร่ำรวยทั้งสิ้น นี่ไม่อาจกล่าวได้เลยว่าเป็นความยุติธรรมต่อชาวตูวาลู (Broome, 2012 : 49)

ในเบื้องต้นนี้ วิเคราะห์ได้ว่าเป็นความเข้าใจโดยทั่วไปต่อการมีความยุติธรรม ซึ่งก็หมายถึงว่าการที่ผู้ที่กระทำผิด (เช่นนายสมชาย) ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (เช่นฉีกหนังสือของสมหญิงทั้งด้วยความหมั่นไส้อย่างไรเหตุผล) ก็ยุติธรรมแล้วที่เขาจะได้รับโทษเพื่อชดเชยต่อการกระทำผิดที่เขาได้กระทำลงไปนั้น (เช่นใช้เงินของตนเองหาซื้อหนังสือเล่มใหม่มาคืน) และจะไม่เป็นการยุติธรรมเลยที่จะให้ผู้อื่น (เช่นสมศักดิ์) มารับโทษแทน ความเข้าใจเช่นนี้เองที่น่าจะเป็นจุดกำเนิดของการเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจที่เข้าถึงทรัพยากรของโลกได้มาก ๆ จนร่ำรวยและได้เปรียบประเทศอื่น ๆ น่าที่จะต้องเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายในสภาพภูมิอากาศ ทว่านักจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมกลับพบปัญหาของการเข้าใจโดยทั่วไปเช่นนั้นว่า จะง่ายและทำให้เราด่วนสรุปเกินไป ซึ่งก็เพราะว่าในขณะที่การเรียกร้องความยุติธรรมจากการกระทำผิดของปัจเจกบุคคลสามารถระบุตัวผู้กระทำที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบได้โดยตรง แต่การเรียกร้องหาความยุติธรรมจากผู้ที่กระทำผิดในการทำให้เกิดความเสียหายต่อสภาพภูมิอากาศไม่สามารถระบุลงไปชัด ๆ ได้เช่นนั้น และการที่ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในโลกจะได้รับผลกระทบจากความเสียหายดังกล่าว จะกล่าวว่าการกำลังถูกลงโทษผิดคนก็หาได้ไม่ เพราะเพียงแค่มองว่าเราสามารถใช้คำว่า “ลงโทษ” ในที่นี้ได้ก็ยังมีคำถามได้ว่าสมควรที่จะใช้หรือไม่ในเมื่อไม่ใช่สถานการณ์ที่มนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่งกระทำ อย่างไรก็ดี ในจุดนี้มีการทำความเข้าใจให้ละเอียดยิ่งขึ้นต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับความยุติธรรม เช่นในงานของเจมส์ การ์เวย์ (James Garvey) มองว่าเราแยกได้ระหว่าง ‘ความยุติธรรมเพื่อแก้ไขความประพฤติ’ (corrective justice) ซึ่งก็คือมโนทัศน์ความเข้าใจเบื้องต้นที่กล่าวไปแล้วนั่นเอง และก็ยังมีส่วนหนึ่งที่ว่าด้วย ‘ความยุติธรรมในการแบ่งสรร’ (distributive justice) ซึ่งไม่ได้จำเป็นต้องเกี่ยวกับการลงโทษเอาผิดอย่างยุติธรรม แต่เป็นการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม ตัวอย่างที่การ์เวย์ยกก็เช่นภาพของการแบ่งสรรน้ำจากบ่อเดียวกันในท่า ๆ กันกับทุกคน หรือเอื้อให้กับคนที่กำลังต้องการมากที่สุดให้ได้ดื่มก่อน (Garvey, 2008 : 66-67)

ทว่าหากจะมีการตีความต่อไปว่า ความยุติธรรมในการแบ่งสรรการเข้าถึงทรัพยากร หรือลดการใช้ทรัพยากรน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการพูดถึงความยุติธรรมด้านภูมิอากาศ เช่นควรจะมีอัตราที่เท่าเทียมกันในรูปแบบของอัตราของความจำเป็นและน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการที่จะปล่อยแก๊สเรือนกระจก เพื่อที่จะได้ไม่สามารถมากกล่าวได้ว่าใครได้รับผลเสียมากกว่ากันเวลาที่เกิดความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่การกล่าวเช่นนั้นก็จะเป็นการกล่าวง่ายและเร็วเกินไปอีกเช่นกัน เช่นที่นักจริยศาสตร์ภูมิอากาศคนสำคัญอีกคนหนึ่งคือ สตีเฟน เอ็ม การ์ดินเนอร์ (Stephen M. Gardiner) ได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยต่อเนื่องจนกระทั่งได้รวบรวมเพื่อนำเสนอจุดยืนของตนในงานชิ้นล่าสุดคือหนังสือซึ่งตั้งชื่อที่ชวนให้ตระหนักตกใจว่าพายุมหาวินาศทางศีลธรรม: โศกนาฏกรรมเชิงจริยศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (*A Perfect Moral Storm: The Ethical*

Tragedy of Climate Change) (2011) โดยที่การ์ดเนอร์ชักชวนให้เรายอมรับข้อเสนอแปดประการของเขาอันเป็นข้อเสนอที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ว่าสถานการณ์ทางภูมิอากาศของโลกกำลังย่ำแย่ มีหน้าเข้ามาตราการใด ๆ ที่ออกมาจากการประชุมหลายต่อหลายแห่งเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับโลกเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นก็ดูจะยังไม่ได้ช่วยให้อะไรดีขึ้น (Gardiner, 2011 : xi-xiv) การ์ดเนอร์มองว่าน่าจะเป็นเพราะความวุ่นวายของการไม่สามารถตกลงในประเด็นที่จะเห็นร่วมกันได้ ส่วนหนึ่งก็เพราะธรรมชาติของจริยศาสตร์ภูมิอากาศเองมีความพัวพันกันระหว่างประเด็นอย่างวุ่นวาย โดยเฉพาะความไม่สมมาตรกันในเชิงอำนาจของแต่ละประเทศ และในอำนาจที่ชนรุ่นปัจจุบันมีต่อคนรุ่นหลัง อีกทั้งการมีทฤษฎีทางจริยธรรมจากหลากหลายมุมมองก็ยังกระหน่ำซ้ำเติมให้เกิดการตัดสินใจไม่ได้ต่อปัญหาความไม่สมมาตรเช่นนั้นมากขึ้นไปอีก (Gardiner, 2011 : 7) ตัวอย่างเช่น เราควรจะตัดสินใจอย่างไรหากอัตราการปล่อยแก๊สเรือนกระจกของคนรุ่นปัจจุบันซึ่งมีมากนั้น ยังคงไม่มีผลต่อคนในรุ่นดังกล่าว เราจะตัดสินใจว่านั่นเป็นอัตราที่ยุติธรรมแล้วหรือไม่กับการให้เกิดอัตราการปล่อยแก๊สเท่าที่จำเป็น แต่หากผลของมันไปเกิดกับคนรุ่นหลังในระยะเวลาอีกนาน เช่น เป็นอีกหลายพันปีหลังจากนั้นล่ะ (Gardiner, 2011 : 8) ปัญหาที่เกิดขึ้นก็เช่น เราจะอ้างได้หรือไม่ว่าไม่เกิดความยุติธรรม ถ้าอ้างได้เราจะเอาผิดโดยให้คนรุ่นปัจจุบันรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความยุติธรรมได้อย่างไรในเมื่อคนเหล่านั้นเสียชีวิตไปแล้ว เพียงตัวอย่างนี้ก็เห็นได้ถึงความไม่เพียงพอบางประการของทฤษฎีทางศีลธรรมที่เราใช้มองกันในตอนนี้อย่างที่ปัญหาดังกล่าวของการ์ดเนอร์มีการสานต่อเพื่อชี้ว่าแนวทางแก้ไขสามารถเป็นไปได้ด้วยการวางนโยบาย ดังเช่นแนวคิดของ โดนัลด์ เอ. บราวน์ (Donald A. Brown) เสนอว่าปัญหาพายุหาวินาศทางศีลธรรมน่าจะได้รับการแก้ไขโดยพัฒนานโยบายไปตามลำดับ เนื่องจากประเด็นปัญหาทางจริยธรรมที่แตกต่างกันก็อาศัยการพัฒนานโยบายดังกล่าวโดยไม่มองว่าจะต้องมีนโยบายใด ๆ ที่เบ็ดเสร็จอยู่ก่อนการแก้ปัญหาเหล่านั้น (Brown, 2013 : 7)

ความรับผิดชอบทางศีลธรรมต่อความเสียหายของสภาพภูมิอากาศ

งานเขียนของเอลิซาเบธ คริปปส์ (Elizabeth Cripps) ที่ชื่อ *การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผู้กระทำทางศีลธรรม: หน้าที่ของปัจเจกบุคคลในโลกที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน* (*Climate Change and the Moral Agent: Individual Duties in an Interdependent World*) (2013) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นความรับผิดชอบทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายทางสภาพภูมิอากาศไว้ได้อย่างน่าสนใจและมีความใหม่สูง โดยทั้งนี้ เธอชี้ถึงความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล (individual) กับกลุ่มรวม (collectivities) ซึ่งอย่างหลังนี้หมายถึงกลุ่มของปัจเจกบุคคลที่เข้ามาพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อการกระทำไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจที่ชัดเจนต่อมโนทัศน์ “หน้าที่” (duties) ทางศีลธรรมของการแสดงความรับผิดชอบต่อสภาพภูมิอากาศ (Cripps, 2013) นัยในตรงนี้คือ หากเราไม่แยกแยะให้ชัดเจนไว้ก่อนนั้น ก็จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการมองเห็นปัญหา

แต่ก่อนหน้าคริปปส์นั้น ก็มีงานวิจัยบางส่วนที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของการไม่อาจเรียกร้องให้

ปัจเจกบุคคลมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมต่อการที่มีส่วนทำความเสียหายให้กับสภาพภูมิอากาศ ดังเช่นที่ โรนัลด์ แซนด์เลอร์ (Ronald Sandler) เสนอปัญหาของ “ไม่ผลลัพธ์นิยม” (inconsequentialism) ของการมองว่าการที่บุคคลผู้หนึ่งจะมีส่วนกระทำความเสียหายต่อสภาพภูมิอากาศ เช่น ปล่อยแก๊สเรือนกระจกจำนวนหนึ่ง แต่มันก็ไม่ได้มากพอที่จะเห็นความแตกต่างของสภาพภูมิอากาศได้ในเดี่ยวนั้นทันที หรือแม้จะพิสูจน์แล้วก็มีผลกระทบน้อยมากจนจะไม่ยุติธรรมที่เรียกร้องให้เขาต้องรับผิดชอบ แซนด์เลอร์จึงเสนอว่ารูปแบบของจริยศาสตร์ภูมิอากาศจึงควรอยู่บนฐานคิดของจริยศาสตร์คุณธรรม (virtue ethics) แทนเพื่อแก้ปัญหาไม่ผลลัพธ์นิยมเช่นนั้น (Sandler, 2010) แนวคิดนี้ได้รับการระบุว่าเป็นปัญหาสำคัญเช่นกันในงานของโจอาคิม แซนด์เบิร์ก (Joakim Sandberg) ซึ่งแซนด์เบิร์กก็หาทางแก้ไขโดยพยายามดึงการมองผลลัพธ์ของความเสียหายกลับเข้ามาพิจารณาในทางจริยธรรม แต่เขาเสนอทางเลือกที่ให้พิจารณาผลลัพธ์เหล่านั้นในเชิงประมวลภาพรวม (comprehensive) โดยให้เนื้อที่ต่อการพิจารณาด้านคุณลักษณะของปัญหาที่เป็นผลจากการกระทำของกลุ่มรวมด้วย นั่นคือแม้ “ฉัน” จะไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวต่อปัญหาดังกล่าว แต่ในภาพกลุ่มรวมของ “เรา” อาจจะได้คำตอบหนึ่งว่าเราจำเป็นต้องรับผิดชอบ (Sandberg, 2011: 248)

วิธีคิดดังกล่าวของแซนด์เบิร์กมีความละม้ายคล้ายคลึงกับที่พัฒนาโดยคริสปส์ เธอยอมรับว่าปัญหาของจริยศาสตร์ภูมิอากาศคือการเจอทางตันที่จะมีเหตุผลอะไรที่มีน้ำหนักชี้ได้จริงว่าเรามีความรับผิดชอบที่จะลดอัตราความเสียหายของสภาพภูมิอากาศและการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นเป็น “หน้าที่” อย่างหนึ่ง เธอพบว่าจะมีปัญหาทั้งการพูดถึงหน้าที่เช่นนั้นในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่มรวม แม้จะเห็นได้ชัดเจนว่าความเสียหายดังกล่าวกำลังสร้างอันตรายต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ (Cripps, 2013 : 1-2) มโนทัศน์ที่คริสปส์เสนอและพูดถึงค่อนข้างมากในงานเขียนของเธอคือมโนทัศน์ “หน้าที่ของกลุ่มรวมแบบอ่อน” (weakly collective duty) ที่แม้กระทั่งคนรุ่นที่อ่อนกว่า (The Young) ก็ต้องเริ่มมีหน้าที่เช่นนี้ต่อส่วนรวมแล้ว โดยให้มองว่าหน้าที่ของปัจเจกบุคคลที่ตามออกมาจากหน้าที่ของกลุ่มรวมแบบอ่อนนี้ (Cripps, 2013: 3) อีกหลักการหนึ่งที่คริสปส์เสนอก็คือ “หลักการแบบอ่อนว่าด้วยการก่อให้เกิดความดีงาม” (weak principle of beneficence) ซึ่งหมายถึงหลักการที่ปัจเจกบุคคลผู้กระทำการทางศีลธรรมมีความรู้ตระหนักว่าตนมีหน้าที่ทางศีลธรรมที่จะป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายและความทุกข์ยากที่รุนแรงต่อผู้อื่น ซึ่งชี้ว่าความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมสามารถเกิดขึ้นได้และเป็นหน้าที่ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่มรวม แม้จะยังให้เกิดความดีงามเพียงเล็กน้อยถ้ามองเฉพาะในระดับปัจเจก แต่ถ้ามันเป็นหน้าที่ของกลุ่มรวมแล้วก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะหลีกเลี่ยงได้ (Cripps, 2013: 12-15)

บทสรุปและข้อเสนอแนะว่าด้วยการตีความใหม่ต่อความยั่งยืน

มโนทัศน์ว่าด้วยความยั่งยืนนั้น พอจะมีพูดถึงอยู่บ้างในการมองประเด็นปัญหาทางจริยธรรมต่อสภาพภูมิอากาศ ดังเช่นงานของลูซ พิงเกลลี-โรซา และ โมฮาน มูนาซิงห์ (Luiz Pinguelli-Rosa &

Mohan Munasinghe) แสดงให้เห็นภาพการร่วมมือวางแผนนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) จากนานาชาติเพื่อแสดงความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในโลกอย่างเท่าเทียมกัน ในแง่มุมของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (Pinguelli-Rosa&Munasinghe, 2002) ทว่าการสะท้อนแนวคิดเช่นนี้ต่อการตีความมโนทัศน์ว่าด้วยความยั่งยืนน่าจะถือได้ว่าล้าสมัยไปแล้วเมื่อเราได้รับทราบถึงประเด็นปัญหาความยั่งยืนกานนปการในการระบุปัญหาทางจริยธรรมในด้านภูมิอากาศ เช่นแนวคิดเดิมของความยั่งยืนอาจจะเรียกร้องให้มีความเท่าเทียมกันระหว่างคนรุ่นปัจจุบันกับคนรุ่นหลังในอัตราการปล่อยแก๊สเรือนกระจกอย่างที่มีพิสัยรุนแรง ทว่าผลกระทบที่รุนแรงหากไปเกิดขึ้นในระยะยาว ก็ย่อมเกิดกับคนรุ่นหลัง และจะเป็นปัญหาลับซ้ำอีกว่าไม่ได้เกิดความเท่าเทียมขึ้นจริง งานวิจัยที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากขึ้นอย่างงานของวิลลิส เจนคินส์ (Willis Jenkins) ก็เห็นความสำคัญของการตีความใหม่ต่อมโนทัศน์ว่าด้วยความยั่งยืน โดยเจนคินส์เลือกตีความในกรอบของศาสนาเน้นที่คริสต์จริยศาสตร์ และชี้ว่าจะสามารถให้ภาพของการที่มนุษย์จะมีความสามารถทางศีลธรรมที่จะคำนึงถึงผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมได้ (Jenkins, 2013)อีกคนหนึ่งที่มีมองปัญหาความเสียหายของสภาพภูมิอากาศโดยผ่านกรอบแนวคิดจากคริสต์ศาสนาก็คือ เจมส์ บี มาร์ติน-ชรัมม (James B. Martin-Schramm) ซึ่งชี้ว่าปัญหาเช่นนี้แก้ไขได้โดยตีความใหม่ต่อมโนทัศน์ว่าด้วยความยุติธรรมที่ควรจะปรากฏในการวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม (Martin-Schramm, 2010)

ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะต้องตีความใหม่ต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับความยั่งยืน ทั้งนี้เพราะปัญหาความเสียหายของสภาพภูมิอากาศจากที่กล่าวถึงไปนั้น หลีกเลียงไม่ได้ว่าเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพิจารณาในเรื่องของช่วงเวลา ซึ่งก็เกี่ยวพันกับช่วงวัยและรุ่นของมนุษย์แต่ทั้งนี้ก็ควรจะต้องหลีกเลี่ยงปัญหาที่จริยศาสตร์ภูมิอากาศกล่าวถึงข้างต้นได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าไม่ว่าอย่างไรสภาพภูมิอากาศก็ต้องตกอยู่ในการเปลี่ยนแปลง โดยแม้จะไม่ได้มาจากมนุษย์ แต่ก็สามารถมาจากวัฏจักรสภาพภูมิอากาศของโลกโดยรวม อีกทั้งผู้วิจัยก็เห็นด้วยที่นโยบายหรือมาตรการใด ๆ ทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้งขบวนการเคลื่อนไหวจากฝ่ายนักจริยศาสตร์ภูมิอากาศนั้นจะหาทางที่จะชะลอการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หรือเปลี่ยนให้กลับไปสู่สมดุลของสภาวะอากาศที่เหมาะสมในระยะยาว หากยอมรับเช่นนี้ก็ควรจะต้องมองว่าความยั่งยืนนั้นไม่ได้หมายถึงสภาวะของการคงทนอยู่ในสภาพภูมิอากาศอย่างหนึ่งตลอดเวลา แต่ควรจะหมายถึงการมีความรู้ที่จะปรับตัวได้ตลอดเวลา กับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ความยุติธรรมด้านภูมิอากาศจึงควรจะหมายถึงความเป็นธรรมของการเอื้อให้มนุษย์มีความรู้มากพอที่จะปรับตัวกับสิ่งที่เปลี่ยนไป โดยไม่ให้ใครเสียเปรียบจากการเข้าไม่ถึงความรู้เหล่านี้ ดังนั้น หน้าที่ของมนุษย์ก็คือการได้รับการศึกษาในเรื่องเหล่านี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้วิจัยจึงสรุปในท้ายนี้ว่า หากตีความใหม่ต่อความยั่งยืนว่าหมายถึงการรู้ตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาเรื่องความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ และเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและให้ทุกคนเข้าถึงได้ ก็น่าจะเป็นอีกทางออกหนึ่งได้สำหรับประเด็นในจริยศาสตร์สาขาใหม่นี้

เอกสารอ้างอิง

- Broome, John. (2012). **Climate Matters: Ethics in a Warming World**. (Series: Amnesty International Global Ethics). New York: W.W. Norton & Company.
- Brown, Donald A. (2013). **Climate Change Ethics: Navigating the Perfect Moral Storm**. New York: Routledge.
- Cripps, Elizabeth. (2013). **Climate Change and the Moral Agent: Individual Duties in an Interdependent World**. Oxford: Oxford University Press.
- Gardiner, Stephen M. (2011). **A Perfect Moral Storm: The Ethical Tragedy of Climate Change**. Oxford: Oxford University Press.
- Garvey, James. (2008). **The Ethics of Climate Change: Right and Wrong in a Warming World**. London: Continuum.
- Jenkins, Willis. (2013). **The Future of Ethics: Sustainability, Social Justice, and Religious Creativity**. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Martin-Schramm, James B. (2010). **Climate Justice: Ethics, Energy, and Public Policy**. Minneapolis: Fortress Press.
- Pinguelli-Rosa, Luiz & Munasinghe, Mohan. (2002). Ethics, Equity and Climate Change: An Overview. In Luiz Pinguelli-Rosa & Mohan Munasinghe (eds.), **Ethics, Equity and International Negotiations on Climate Change**, pp. 1-6. Massachusetts: Edward Elgar Publishing.
- Rolston, Holmes. (1988). **Environmental Ethics: Duties to and Values in the Natural World**. Philadelphia: Temple University Press.
- Sandberg, Joakim. (2011). "My Emissions Make No Difference": Climate Change and the Argument from Inconsequentialism. In **Environmental Ethics** 33 (3): 229-248.
- Sandler, Ronald. (2010). Ethical Theory and the Problem of Inconsequentialism: Why Environmental Ethicists Should be Virtue-Oriented Ethicists. In **Journal of Agricultural and Environmental Ethics** 23 (1-2): 167-183.
- Waldau, Paul. (2011). **Animal Rights**. (Series: What Everyone Needs to Know). Oxford: Oxford University Press.

